

Hašek, Vladimír; Měřínský, Zdeněk

Zasedání moravské části IRB pro využití geofyziky v archeologii

Archaeologia historica. 1986, vol. 11, iss. [1], pp. 525-526

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/139655>

Access Date: 04. 10. 2024

Version: 20241004

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

- E. Vlček (Praha), Biologie und Genetik der Přemyslieden Dynastie (9.–11. Jh.).
 O. Soudský, M. Stloukal (Praha), Comparison of several old Slavonic populations.
 A. Bach (Jena), Bevölkerungsgruppen im deutsch-slawischen Kontaktgebiet.
 N. I. Xirotiris (Xanthi), Die slawische Wanderung in Südosteuropa, Eine anthropologische Analyse.
 M. Thurzo (Bratislava), On the anthropological evidence of the presence of Avars in Slovakia in the 7th–8th centuries A. D.
 E. Maur (Praha), Sterblichkeit in den böhmischen Ländern im 14. Jahrhundert.
 J. Piontek, M. Kaczmarek (Poznań), Ethnogenesis and paleodemography: a case of the medieval Slav populations.
 M. Stloukal (Praha), Paläodemographie der altslawischen Begräbnisstätten, Feststellungen und Probleme.
 J. Gladkowska-Rzeczycka (Gdańsk), Paleopathology of Middle Ages population in Europe.
 H. Hanáková, M. Stloukal (Praha), The health-condition of set to teeth of old Slavonic populations.

V programu symposia byla také prohlídka výstavy „Člověk před tisícem let – Antropologie Starých Slovanů“, která je uspořádána v Hollareu hlavní budovy Národního muzea.

I když nebyla příliš omezována doba pro přednes jednotlivých referátů, přece zbylo ještě mnoho času na obsáhlé diskuse, při nichž zahraniční antropologové zejména oceňovali přítomnost specialistů z jiných oborů. Konfrontace antropologických, archeologických a historických poznatků byla velmi hojná a přesáhla i do přestávek a společenských setkání. Všechny referáty budou vydány v samostatném čísle Sborníku Národního muzea v Praze.

MILAN STLOUKAL

Zasedání moravské části IRB pro využití geofyziky v archeologii

Ve dnech 5.–7. února 1985 se uskutečnilo v Mokřinkách u Opavy každoroční výroční zasedání moravské části IRB AÚ ČSAV v Brně a v Praze, Geofyzika, n. p., Brno a PřF UK v Praze pro využití geofyzikálních a dalších přírodovědných metod v archeologii. Třídenní jednání si kladlo za cíl zhodnotit činnost IRB za uplynulé období, upřesnit plán akcí v roce 1985 a rámcově stanovit hlavní úkoly na období 1986–1990. Na zasedání byly předneseny zprávy o činnosti jednotlivých sekcí, v níž spočívá těžiště práce brigády, a to jmenovitě sekce geofyzikální, chemické, metalurgické, letecké prospekce, výzkumu těžby rudných a nerudných surovin v pravěku a středověku a severomoravské skupiny. Zprávy přednesli dr. V. Hašek, CSc., dr. L. Págo, dr. V. Grolich, ing. M. Bálek, dr. A. Přichystal, CSc. a dr. J. Pavelčík, CSc.

O vlastních geofyzikálních průzkumech v roce 1984 informoval přítomné dr. V. Hašek, CSc. Raného až vrcholně středověkého období se týkaly akce prováděné na „Petrově louce“ u Strachotína (okr. Břeclav), kde bylo sledováno velkomoravské až středověké osídlení, které je podle ověření následným archeologickým výzkumem charakterizováno zahloubenými sídelními a dalšími sídlištními objekty (zásobní jámy atd.). Dále byly měřeny železářské objekty u Lažánek (okr. Brno-venkov), rámcově pocházející z raného až vrcholného středověku. Metodicky velmi zajímavé výsledky přineslo měření na zámku v Brtnici (okr. Jihlava), kde se v kombinaci se stavebně historickým průzkumem podařilo doplnit obraz sta-

vebního vývoje původního brtnického hradu založeného během třicátých let 15. století, zejména pak průběh dnes již zmizelých částí jeho fortifikačního systému. Podobně na hradě Rokštejně u Brtnice byla systematicky v předstihu před vlastním výzkumem prováděna měření magnetometrií a geoelektrikou s cílem zjistit průběhy základového zdiva hradeb i budov a další fortifikační prvky, jako je například příkop kolem jádra hradu z 2. poloviny 13. století, zasypaný v rámci přestavby hradu markrabím Janem Jindřichem po roce 1360. Rozsáhlá měření, kterými se podařilo upřesnit půdorysnou situaci zaniklé středověké vesnice probíhaly na lokalitě Bystřec u Jedovnic (okr. Blansko) a byly též ověřovány následným archeologickým výzkumem Moravského muzea v Brně.

V činnosti chemické sekce byla hlavní pozornost věnována mimo jiné analýzám skleněných předmětů z doby velkomoravské i vrcholného středověku, neutronografickému snímkování velkomoravských mečů a dalších archeologických artefaktů. Sekce metalurgická prováděla vyhodnocování pokusných taveb v modelu velkomoravské dýmačky a v rámci sekce pro výzkum exploatace rudných a nerudných surovin se problematiky středověku týkalo studium železářství na Žďársku prováděné J. Mertou z Technického muzea v Brně.

Z přednesených zpráv vyplynuly v závěru zasedání hlavní dlouhodobé úkoly kolektivu, jež by měly být zaměřeny na výzkum pravěké a středověké těžby surovin za komplexní mezioborové spolupráce, dalšího metodického propracovávání geofyzikální prospekce pro potřeby archeologického výzkumu, přičemž pozornost by měla být věnována zaniklým středověkým vesnicím, hradům, hradiskům i důlním dílům. Geofyzikálními pracemi by měl být podstatně upřesněn a rozšířen obraz o půdorysném uspořádání jednotlivých lokalit. Konečně třetí oblast představuje projekt komplexního studia středohradištních mečů z Moravy.

Součástí zasedání bylo i vystoupení hostů z AÚ SAV v Nitře (dr. J. Tirpák, CSc., dr. J. Rajtár), kteří informovali účastníky o činnosti IRB pro archeomagnetické datování a o přípravách na provoz laboratoře C^{14} v AÚ SAV v Nitře, a dále dr. E. Plesla, CSc., jenž hovořil o výsledcích české části IRB AÚ ČSAV v Praze. Na zasedání bylo prosloveno i několik dílčích referátů, z nichž problematiky slovanské a středověké archeologie se týkala informace dr. Z. Měřinského o geofyzikálních a archeologických výzkumech na hradisku „Petrova louka“ u Strachotína (okr. Břeclav) a na hradě Rokštejně (okr. Jihlava). Zasedání IRB přispělo k lepší vzájemné informovanosti zainteresovaných odborníků a upřesnění dalších dílčích úkolů i hlavních dlouhodobých směrů spolupráce mezi archeology, geofyziky a dalšími specialisty z oblasti přírodních a technických věd.

VLADIMÍR HAŠEK-ZDENĚK MĚŘÍNSKÝ